

**KONSTYTUCYJNE
ZASADY USTROJU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

**JANUSZ
KORZENIOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Jan Bielecki
dr Beata Rola
dr Kazimierz Waluch
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Konstytucyjne zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej

Klasa – czas trwania lekcji

I liceum/IV technikum – 2 x 45 minut

Cel ogólny (główny)

Scharakteryzowanie ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.

Cele operacyjne (szczegółowe)

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcia: *konstytucja, preambuła, suwerenność narodu, republika, państwo prawa, praworządność, sprawiedliwość społeczną, państwo unitarne, decentralizacja władzy, pomocniczość (subsydiarność), społeczna gospodarka rynkowa*;
- charakteryzuje konstytucyjne zasady ustroju Rzeczypospolitej Polskiej;
- podaje formy i przykłady urzeczywistniania konstytucyjnych zasad ustroju Rzeczypospolitej Polskiej;
- analizuje treść i interpretuje przesłanie preambuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Metody/formy pracy

Dyskusja panelowa, rozmowa nauczająca, praca z tekstem źródłowym.

Środki dydaktyczne

Podręcznik, literatura politologiczna, komputer, strony internetowe, projektor multimedialny.

Opis przebiegu lekcji

- A. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem i celami lekcji.
- B. Uczniowie-eksperti w dyskusji panelowej omawiają, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej, opracowane wcześniej poszczególne zasady ustrojowe zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
 1. Zasada suwerenności (zwierzchnictwa) narodu: naród jako kategoria polityczna, pojęcie suwerenności narodu – obywatele, suwerenność narodu a suwerenność państwa, suwerenność narodu w warunkach integracji europejskiej, formy demokracji bezpośredniej i pośredniej oraz przykłady ich urzeczywistniania, przykłady inicjatyw obywatelskich.
 2. Zasada demokratycznego państwa prawnego: pojęcie państwa prawa i sprawiedliwości społecznej, cechy państwa prawa, formuły sprawiedliwości, formy i przykłady urzeczywistniania zasad sprawiedliwości społecznej.

3. Zasada unitarnej formy państwa; państwo unitarne a państwo złożone (federalne), formy i przykłady jednolitości państwa polskiego.
4. Zasada gwarancji praw i wolności jednostki: godność człowieka jako źródła wolności i praw, prawo a wolność, prawa zastrzeżone dla obywateli, zadania państwa polskiego w zakresie zapewnienia wolności i praw człowieka i obywatela, granice dopuszczalnej ingerencji państwa w sferę wolności i praw, gwarancje przestrzegania praw człowieka w Polsce.
5. Zasada konstytucjonalizmu, szczególne cechy konstytucji: treść, forma, moc prawna, funkcje konstytucji, systematyka Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Zasada podziału i równowagi władz: pozycja ustrojowa poszczególnych organów władzy państwowej, konstytucyjne regulacje zasady równowagi, wzajemnego hamowania się i kontroli władz, formy rozstrzygania sporów kompetencyjnych pomiędzy organami władzy, przykłady współdziałania i współpracy organów władzy, ocena konstytucyjnych regulacji zasady podziału władzy w aspekcie sprawności funkcjonowania państwa.
7. Zasada republikańskiej formy rządu: pojęcie republiki i Rzeczypospolitej, obowiązki i powinności obywateli wobec państwa jako „dobra wspólnego wszystkich obywateli”, sposoby urzeczywistnienia republikańskiej formy rządu w Polsce.
8. Zasada pluralizmu: organizacyjne formy urzeczywistnienia pluralizmu politycznego, społecznego, gospodarczego i kulturalnego.
9. Zasada decentralizacji władzy publicznej i samorządu: pojęcie decentralizacji władzy, struktura oraz organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego, struktura administracji publicznej, inne formy samorządu.
10. Zasada społecznej gospodarki rynkowej: pojęcie społecznej gospodarki rynkowej, formy i przykłady urzeczywistnienia zasady wolności działalności gospodarczej oraz wolności: konsumentów, właścicieli środków produkcji, produkcji i handlu, konkurencji, formy respektowania zasady ochrony własności.

Przy omawianiu danej zasady uczeń podaje numery i treści artykułów z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiących podstawę do sformułowania zasady.

- C. Zwieńczeniem analizy zasad funkcjonowania naszego państwa powinna być rozmowa nauczająca, podczas której nauczyciel stawiając pytania zachęci uczniów do pogłębionej refleksji oraz formułowania postulatów na temat ewentualnych zmian dotyczących kształtu ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.
- D. Uczniowie w dyskusji plenarnej analizują treść i interpretują przesłanie preambuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Komentarz metodyczny

Zaproponowane w ramach lekcji metody nauczania kształcą u uczniów:

- umiejętność wymiany poglądów,
- umiejętność krytycznego odczytywania i wartościowania tekstów źródłowych,
- umiejętność opracowywania i prezentowania informacji o życiu społecznym, w tym publicznym, z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej;
- umiejętność posługiwania się stosowną terminologią naukową;
- umiejętność twórczego myślenia.

Uczniowie szczególnie uzdolnieni powinni wystąpić w roli ekspertów podczas dyskusji panelowej.

Kryterium doboru sposobów pracy z uczniami o **specjalnych potrzebach edukacyjnych** stanowić będzie orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, zawierające informacje i zalecenia określające charakter dostosowania wymagań psychologicznych i pedagogicznych do specyfiki niepełnosprawności danego ucznia.

Aby proces dydaktyczny był prawidłowo organizowany, nauczyciel musi dostosować metody i formy pracy z uczniem do jego możliwości i umiejętności uwarunkowanych dysfunkcjami lub sytuacją społeczną. Przykładowe działania, które nauczyciel powinien uwzględnić, zostały przedstawione w autorskim programie nauczania *Współczesne społeczeństwo*.